

Medaila SAV za podporu vedy pre Zdena Sulovú. Štefana Čikoša ocenili Čestnou plaketou SAV Dionýza Blaškoviča	. 2
Online, sav.sk, 28. 2. 2024, 12:57	
Na Zemplíne sa vyskytla žltáčka. V michalovskej nemocnici hospitalizovali trinásť osôb	 4
Online, kosicak.sk, 28. 2. 2024, 17:00	
Informatika je perspektívny odbor. Zmluvu má študent zväčša ešte pred štátnicami	 5
Online, sme.sk, 28. 2. 2024, 17:19	
Revolučná operačná metóda v Nemocnici AGEL Košice-Šaca	 7
Tlač, Zdravotnícke noviny, 29. 2. 2024	
Jedna krajšia ako druhá	 8
Tlač, Plus 7 dní, 29. 2. 2024	
Študenti musia ukázať, že sú lepší ako počítač. Majú záverečné práce v ére umelej inteligencie zmysel?	 9
Online, aktuality.sk, 29. 2. 2024, 4:00	

Medaila SAV za podporu vedy pre Zdenu Sulovú. Štefana Čikoša ocenili Čestnou plakétou SAV Dionýza Blaškoviča

28. 2. 2024, 12:57, Zdroj: sav.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 8 322 GRP, 0,18 OTS, 0,00 AVE, 571 EUR

28. 2. 2024 | videné 12-krát

Predseda SAV prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc., odovzdal v stredu 28. februára 2024 ocenenia dvom osobnostiam akadémie z Centra biovied (CBv) SAV, v. v. i. Medailu SAV za podporu vedy udelila Vedecká rada SAV Ing. Zdene Sulovej, DrSc., z Ústavu molekulárnej fyziológie a genetiky SAV CBv SAV, v. v. i. Čestnú plakétu SAV Dionýza Blaškoviča za zásluhy v biologických vedách si prevzal RNDr. Štefan Čikoš, DrSc., z Ústavu fyziológie hospodárskych zvierat CBv SAV, v. v. i.

„Slovenská akadémia vied stojí práve na týchto ľuďoch, ktorých oceňujeme a na ktorých prácu môže mladá generácia nadväzovať,“ konštatoval v úvodnej reči predseda SAV Pavol Šajgalík a zdôraznil, že aj vďaka týmto vedeckým osobnostiam patrí SAV k najprestížnejším inštitúciám na Slovensku. Slávnostné laudácie predniesli členka Predsedníctva SAV prof. RNDr. Ľubica Lacinová, DrSc., a podpredseda SAV pre 2. oddelenie vied prof. RNDr. Karol Marhold, DrSc.

Ing. Zdena Sulová, DrSc., začala svoju výskumnú kariéru na Chemickom ústave SAV v tíme doc. Ing. Vladimíra Farkaša, DrSc. Najprv sa venovala výskumu mechanizmov svetlom indukovanej konidiácie vláknitej huby *Trichoderma atroviride*. V tejto problematike tiež v roku 1989 obhájila pod jeho vedením svoju dizertačnú prácu. „Absolvovala dve krátkodobé stáže u prof. Frya na Univerzite v Edinburgu. Výsledkom tejto spolupráce boli dve publikácie v časopise *Biochemical Journal*, na ktorých je spoluautorkou,“ uviedla v laudácii prof. Ľ. Lacinová. V roku 2001 zmenila pracovisko i vedecké zameranie a nasledovala svojho budúceho manžela na Ústav molekulárnej fyziológie a genetiky SAV (teraz ÚMFG CBv SAV). Pomáhala mu rozvinúť problematiku viaccliekovej rezistencie leukemických buniek. V roku 2012 podala doktorskú dizertačnú prácu o viaccliekovej rezistencii v leukemických bunkách, ktorú v tom istom roku aj obhájila. Ako ďalej zdôraznila Ľ. Lacinová, dôsledkom získania vedeckej hodnosti bolo menovanie do rôznych funkcií a komisií, „čo jej ubralo množstvo času, ktorý by radšej strávila v laboratóriu“. Na ÚMFG SAV a neskôr CBv SAV prešla výrazným kariérnym rastom – od vedúcej laboratória až po generálnu riaditeľku Centra biovied SAV, v. v. i.

Zdena Sulová sa počas svojej vedeckej kariéry venovala viacerým oblastiam základného výskumu. Najvýznamnejšie výsledky dosiahla v oblastiach súvisiacich s metabolizmom a úlohou povrchových sacharidov u rastlín a leukemických buniek. Je členkou kolektívu, ktorý bol za originálny výskum a výsledky vo výskume úlohy P-glykoproteínu vo viaccliekovej rezistencii leukemických buniek zaradený v roku 2014 nezávislou agentúrou ARRA medzi špičkové tímy SAV.

Vedecká rada SAV rozhodla udeliť Ing. Zdene Sulovej, DrSc., ako významnej osobnosti slovenskej vedy Medailu SAV za podporu vedy.

Ako uviedla ocenená Zdena Sulová, jej vďaka patrí nielen kolegom zo súčasného ústavu, kde pracuje, ale aj spolupracovníkom z Chemického ústavu SAV, ktorým rovnako vďačí za veľa. Poďakovanie tiež smerovala k súčasnému generálnemu riaditeľovi Centra biovied SAV, v. v. i, ktorý ju vystriedal vo vedúcej funkcii, pretože „už stačilo“, dodala s úsmevom.

Celé znenie laudácia je v prílohe.

RNDr. Štefan Čikoš, DrSc., pracovník Ústavu fyziológie hospodárskych zvierat, Centra biovied SAV, v. v. i., absolvoval na Prírodovedeckej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** v roku 1986. Kandidátsku dizertačnú prácu v odbore fyziológia živočíchov obhájil už na SAV v roku 1993 a v tom istom odbore v roku 2020 získal tak isto na SAV vedeckú hodnosť doktora vied. „Svoje výskumné aktivity realizoval prevažne na pôde Ústavu fyziológie hospodárskych zvierat, kde nastúpil po skončení vysokoškolského štúdia v roku 1986 do tímu Dr. Kuchára. Po obhájení kandidátskej dizertačnej práce zameranej na reguláciu telesného rastu steroidnými hormónmi sa začlenil do novovytvoreného výskumného tímu Dr. Koppela, ktorého zámerom bolo skúmať skorý (preimplantačný) embryonálny vývin cicavcov. Táto téma zostala hlavnou oblasťou výskumu Dr. Čikoša počas jeho celej nasledujúcej kariéry,“ priblížil prácu oceneného Karol Marhold. Časť svojich výskumných aktivít realizoval Dr. Čikoš aj na zahraničných pracoviskách, kde sa venoval najmä rôznym aspektom regulácie génovej expzie v špecifických tkanivách.

Výsledky svojej práce publikuje Štefan Čikoš prevažne v zahraničných odborných časopisoch, pričom viaceré z týchto publikácií dosiahli významnú citačnú odozvu. Je členom kolektívu, ktorý bol za výsledky dosiahnuté vo výskume regulácie vývinu preimplantačného embrya zaradený v roku 2011 nezávislou agentúrou ARRA medzi špičkové tímy SAV. Predsedníctvo SAV udelilo RNDr. Štefanovi Čikošovi, DrSc., pri príležitosti jeho životného jubilea Čestnú plakétu SAV Dionýza Blaškoviča za zásluhy v biologických vedách.

„Od začiatku, ako som nastúpil do SAV, tu vládla priateľská a neformálna atmosféra, a preto som rád, že som sa rozhodol pracovať práve v nej. Som vďačný za slobodu, ktorú tu mám pri mojom vedeckom bádani a ktorú mi hneď na začiatku poskytol Dr. Kuchár,“ skonštatoval v ďakovnej reči Š. Čikoš, ktorý poďakoval aj kolegom Jurajovi Koppelovi, Dušanovi Fabianovi a Štefanovi Faixovi. „Veľmi rád sa hlásim k príslušnosti k SAV,“ dodal.

Celé znenie laudácia je v prílohe.

Spracovala: Andrea Nozdrovická

Foto: Martin Bystriansky

Autor: CSC - VS SAV

Na Zemplíne sa vyskytla žltáčka. V michalovskej nemocnici hospitalizovali trinásť osôb

28. 2. 2024, 17:00, Zdroj: [kosicak.sk](https://www.kosicak.sk), Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Pavol Jarčuška
Dosah: 108 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 57 EUR

© 2021 - 2024 mediak, s. r. o.

Nezmeškajte dôležité udalosti

Alžbeta Ježíková • 28 február 2024, 17:00

Foto: Ilustračné foto/Pixabay/íéíé

Okresom Trebišov sa šíri vysoko infekčná žltáčka. Regionálny úrad verejného zdravotníctva eviduje v Trebišove, Sečovciach, Zatiné a v Somore spolu sto chorých ľudí. V michalovskej nemocnici hospitalizovali už 13 pacientov.

„V súčasnosti je počasie pomerne teplé a prospieva šíreniu hepatitídy typu A viac ako zimné počasie. Je to ochorenie väčšinou v komunite s nízkym štandardom, čiže títo ľudia sa viacej zgrupujú na jednom dvore, a tým pádom dochádza k šíreniu ochorenia,“ vysvetlil prezident Slovenskej komory infektológov **Pavol Jarčuška**.

Najviac nakazenými sú deti od dvoch do 16 rokov. Hygienici predpokladajú, že chorých ešte pribudne. Aktívne sa vyhľadávajú osoby, ktoré boli v kontakte s nakazenými. „Pracujeme so Zdravými regiónmi, pomáhajú nám roznášať propagačné materiály v slovenčine, ale aj rómštine,“ povedal zástupca regionálnej hygieničky Ivan Petrovič pre RTVS.

Starostu Sečovieč o prvých výskytoch žltáčky informoval personál polikliniky. Informáciu ďalej posunul riaditeľom materských a základných škôl, kde začali robiť častejšie dezinfekcie a mesto nakúpilo dezinfekčné prostriedky. Školáci na východnom Slovensku majú tento týždeň prázdniny, ešte ale nie je zrejmé, či sa po nich do škôl vrátia.

Spravodajstvo

V okrese Trebišov sa šíri žltáčka. Zamestnanci Slovenskej pošty sa môžu dať zaočkovať

Autor: mediak, s. r. o.

Informatika je perspektívny odbor. Zmluvu má študent zväčša ešte pred štátnicami

28. 2. 2024, 17:19, Zdroj: vysokeskoly.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Michaela Dúbravka

Džomeková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 481 201 GRP: 10,69 OTS: 0,11 AVE: 2382 EUR

Čo ponúkajú školy budúcim informatikom.

Informatici a informatičky patria k najžiadanejším odborom a firmy neustále hľadajú nových. Medzi top siedmimi fakultami je len jedna, ktorá je mimo IT.

Na čele vlnajšieho rebríčka najžiadanejších absolventov portálu Profesia sa umiestnila Fakulta elektrotechniky a informatiky Slovenskej technickej univerzity (FEI STU) v Bratislave, ktorej patrí aj tretie miesto vďaka Fakulte informatiky a informačných technológií (FIIT) STU.

Druhé miesto obsadila Fakulta hospodárskej informatiky na Ekonomickej univerzite v Bratislave, ktorej fakulta medzinárodných vzťahov narušila prevahu IT odborov.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Informatik sa uplatní v priemysle, armáde aj v školstve. Možností je veľa Čítajte

Na Slovensku štúdium zamerané na IT oblasť ponúka 17 škôl a ešte viac fakúlt. Absolventi sa môžu uplatniť nielen v priemysle a výrobe, ale aj v školstve, zdravotníctve, marketingu či v armáde.

Prodekanka Miriama Blahušiaková z fakulty hospodárskej informatiky hovorí, že ich absolvent má z hľadiska ďalšieho zamestnania veľmi dobrú perspektívu. Ilustruje to na fakte, že pri štátnych skúškach by ťažko našli študenta, ktorý by ešte nemal pracovnú zmluvu.

Osobnejší prístup aj špecializácia

Vysoké školy, ktoré ponúkajú študijné programy v oblasti IT, svojich budúcich poslucháčov lákajú aj na osobnejší prístup. Prodekan pre vonkajšie vzťahy Michal Gallay z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** vysvetľuje, že je to možné vďaka výučbe v malých skupinách. Ako dodáva, výhodou štúdia na ich škole je aj neustály rast pracovných pozícií v košickom regióne.

Ďalšou motiváciou, prečo si zvoliť informatiku, je špecializácia. Michaela Sabolová z FIIT STU, ktorá je jedinou čisto informatickou fakultou na Slovensku, píše, že štúdium je koncipované tak, aby študenti v prvom ročníku získali všeobecný rozhľad a pochopili základné princípy informatiky. V druhom ročníku si vyberajú voliteľné predmety podľa želaného zamerania.

"Štúdium si môžu vyskladať podľa seba – úzko sa špecializovať na oblasť, ktorá ich zaujíma, alebo kombinovať predmety rôzneho zamerania a získavať tak širší prehľad. Počas štúdia sa môžu špecializovať na oblasti ako softvérové inžinierstvo, umelá inteligencia, informačná bezpečnosť či internetové technológie," objasňuje. Študijné programy sú akreditované aj renomovanou inštitúciou Institution of Engineering and Technology (IET), ktorou disponujú univerzity v Oxforde a Cambridge.

Na Fakulte prírodných vied a informatiky Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre si študent môže už od druhého semestra vytvárať vlastný profil prostredníctvom množstva voliteľných predmetov. Škola necháva na ňom, či si zvolí základy každej špecializácie, alebo si vyberie jednu a bude sa jej venovať do hĺbky.

Vedúci katedry informatiky Ján Skalka z UKF približuje, že vo výučbe kopírujú technológie i postupy, s ktorými sa študenti stretnú v zamestnaní a vďaka tomu im účasť na odbornej praxi, ktorá je povinnou súčasťou každého stupňa štúdia, často zabezpečí pracovné miesto už počas školy.

Dôraz na prax

Prodekan pre pedagogickú činnosť na Fakulte riadenia a informatiky Žilinskej univerzity v Žiline (FRI UNIZA) Viliam Lendel hovorí, že výučba v ich štyroch bakalárskych študijných programoch je orientovaná na prax. Študenti fakulty majú v rámci výučby možnosť bezplatnej prípravy na získanie priemyselných certifikátov Cisco Certified Network Associate pod hlavičkou sieťovej akadémie.

Napríklad študijný program informačné a sieťové technológie bol vytvorený na základe požiadaviek podnikovej praxe. Jeho výhodou je aj možnosť profilovať sa do jedného z dvoch ponúkaných zameraní: buď sa zameriavať na sieťové technológie, alebo na informačné technológie. Pri študijnom programe informatika a riadenie považuje Lendel za benefit možnosť špecializácie už po prvom roku štúdia.

"Na základe svojich preferencií sa študent môže rozhodnúť venovať viac informatike alebo viac oblasti riadenia podniku (manažmentu) s využitím moderných informačných technológií," približuje.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Informatika nie je len o programovaní, ale aj o logike (rozhovor) Čítajte Odlišnosť od iných

Niektoré vysoké školy majú v ponuke študijné programy, ktoré sa oblasti IT dotýkajú, ale zameriavajú sa aj na iné aspekty.

Napríklad absolventi študijného programu hospodárska informatika majú tiež silný základ v predmetoch s ekonomickým dosahom, ako je ekonomická teória, marketing, manažment, účtovníctvo či štatistika. Balušiaková hovorí, že aj keď v programátorských zručnostiach získajú solídny základ, ich absolventi sa viac uplatňujú ako tímlídri.

"Študijný program nie je vyslovene určený pre programátorov, ktorí chcú svoje znalosti dostať na špičkovú úroveň, ale pre tých informatikov, ktorí radi riešia problémy koncepčne, majú vízie, zvládajú komunikáciu s kolegami a samotné programovanie berú len ako jeden z nástrojov," hovorí.

A v prípade študijného odboru matematicko-počítačové modelovanie na Stavebnej fakulte STU sa študenti naučia výborne ovládať matematiku, rôzne programovacie jazyky a moderné softvéry.

"Celkovo by mal študent považovať odbor matematicko-počítačové modelovanie za atraktívnu možnosť, ak ho láka kombinácia matematiky, programovania a praktického uplatnenia týchto zručností v širokej škále IT," približuje prodekanka pre vonkajšie vzťahy a spoluprácu s praxou a zahraničné vzťahy Katarína Gajdošová.

Požiadavky na prípravu

Jedným z odporúčaní záujemcom od Gajdošovej zo Stavebnej fakulty STU je, aby sa zdokonalili v matematike a programovaní. Aj keď to nie je podmienkou, keďže ich všetko postupne počas štúdia naučia.

Pre štúdium na Ekonomickej univerzite je nespornou výhodou maturita z matematiky. Znalosti rôznych programovacích jazykov, hardvéru, či iných softvérov dokážu uľahčiť okrem prijímacích skúšok aj začiatky štúdia. Výhodou je aj pravidelné sledovanie správ a relácií s ekonomickou tematikou.

Pre uchádzačov o štúdium informatických odborov na **UPJŠ** je kľúčové udržiavať si zvedavosť a flexibilitu vo vzdelávaní. "IT oblasť vyžaduje kreativitu, cieľavedomosť a vôľu učiť sa. To sa prejavuje v trende v posledných rokoch, keď k nám prídu matematicky a informaticky veľmi slabí študenti, ale nastavení na tvrdú prácu, pretože chápú trendy a fakt, že budúcnosť je v IT. Svojou pracovitosťou vedia dobehnúť a predbehnúť svojich spolužiakov, aj keď na začiatku neboli takí matematicky a programátorsky podkutí alebo mali horšie známky počas strednej školy," vysvetľuje.

Na Žilinskej univerzite je zas pre uchádzačov dôležité, aby mali logické myslenie, chuť napredovať a vzdelávať sa. Pre uchádzačov, ktorí idú na prijímaciu skúšku, organizujú prípravný kurz z matematiky a na fakultnej webovej stránke vedia nájsť testy z matematiky a logického myslenia z minulých rokov spolu s výsledkami.

Súvisiaci článok Súvisiaci článokPrietoková batéria či nové potraviny. Aj to vymýšľajú študenti v škole Čítajte

Skalka upozorňuje, že najviac problémov, ktoré študenti majú po nástupe na aplikovanú informatiku, ale i učiteľstvo informatiky, predstavuje programovanie. "Hoci prvý semester slúži hlavne na vyrovnanie rozdielov medzi študentami a nároky, ktoré kladieme na študentov sú len o málo vyššie ako maturitná úroveň, mnohí nedisponujú základnými znalosťami z programovania a nevládnu najmä nastavené tempo. Nejde o žiadny unikátny problém, s rovnakými problémami bojujú univerzity na celom svete," hodnotí.

Radí, že ak sa chce študent dobre pripraviť a zabezpečiť si dostatok času aj na štúdium ostatných predmetov, môže trénovať na ich kurzoch, do ktorých má voľný prístup a sú dostupné na adrese školy.

Autor: Michaela Dúbravka Džomeková

Revolučná operačná metóda v Nemocnici AGEL Košice-Šaca [↗](#)

📅 29. 2. 2024, Zdroj: **Zdravotnícke noviny**, Strana: 6, Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 14 000 GRP: 0,31 OTS: 0,00 AVE: 1046 EUR

Operácia

Ako jediní na Slovensku operujú deformity nohy bez jaziev, bez poškodenia mäkkých tkanív

Nemocnica AGEL Košice- Šaca sa môže pochváliť ďalším úspechom na poli ortopédie. Primár Kliniky muskuloskeletálnej a športovej medicíny **UPJŠ** LF MUDr. Roman Totkovič realizuje unikátnu operačnú techniku ako jediný na Slovensku. Nová metóda prináša riešenie pre mnohé diagnózy na nohe, nezanecháva jazvy a výrazne skracuje čas rekonvalescencie.

Technicky náročná operácia

Ortopedickí pacienti s deformitami nohy majú možnosť podstúpiť zákrok pomocou novej unikátnej operačnej metódy. Ide o prevratnú techniku, ktorá sa inde na Slovensku zatiaľ nerealizuje. Technicky náročná operácia vyžaduje tréning a dobré teoretické vedomosti. Ako jediný ju vykonáva skúsený operatér špecializujúci sa na ortopédiu nohy a členka MUDr. Roman Totkovič, primár Kliniky muskuloskeletálnej a športovej medicíny **UPJŠ** LF.

Operačný výkon je realizovaný pomocou frézy, ktorá sa zavedie cez kožu prostredníctvom milimetrového rezu. „Týmto spôsobom je možné kosť píliť alebo frézovať a taktiež ju posunúť do nového postavenia. Následne sa kosť cez malý rez na koži fixuje skrutkou,“ opisuje postup novej operačnej techniky MUDr. Totkovič. Metóda umožňuje operovať haluxy aj mnohé iné diagnózy. „Môžeme ňou riešiť takmer všetky deformity prednej časti nohy ako je vbočený palec, kladivkovité prsty a spadnutá klenba, ale aj problémy diabetickej nohy či achilovej šľachy. Túto miniinvazívnu metódu vieme použiť aj pri stavoch, kde by otvorená operácia ani nebola možná,“ uvádza primár.

Menšie poškodenie mäkkých tkanív

Výhodou novej techniky v porovnaní s inými operačnými postupmi je šetrenie mäkkých tkanív, bezproblémové hojenie kosti, omnoho menšie bolesti pacienta a časový faktor. „Operácia spadnutej klenby a deformity prstov sa z trištvrte hodiny až hodiny skracuje na pár minút. Niekedy môže operačný výkon naopak trvať dlhšie, napríklad pri operácii vbočeného palca. Podstatnou výhodou je však menšie poškodenie mäkkých tkanív,“ vysvetľuje ortopéd. Ďalším benefitom operačného zákroku je fakt, že väčšinu jaziev po tejto operácii takmer nie je vidieť. Prítomná je iba niekoľkomilimetrová jazva, ktorá vzniká z potreby zavedenia skrutky. Vďaka novej technike sa výrazne skracuje tiež doba rekonvalescencie pacienta. V závislosti od typu výkonu približne o tretinu času. „Operácia je vhodná pre každého. Ak sa výkon dá urobiť iba cez kožu, môžeme túto techniku použiť u každého pacienta. Dokonca aj v prípadoch, kedy by otvorená operácia nebola možná,“ uzatvára primár.

Metóda sa podľa neho, samozrejme, naďalej vyvíja. „Je závislá od technického pokroku na špeciálnych frézach a fixačných materiáloch, kde nás v budúcnosti čaká ešte veľký pokrok. O niekoľko rokov budú takéto operácie bežné a štandardné určite na mnohých pracoviskách,“ dodáva.

Skúsenosti pacientov

„Diagnózu hallux valgus máme v rodine. Všetci ma od zákroku odhovárali, lebo je veľmi bolestivý a stav sa zvykne po čase vrátiť. Pána primára mi odporučili kolegynne, ktoré tiež absolvovali operácie klasickým spôsobom. Mala som informácie, že to bude niekoľkocentimetrový bočný rez, 6 až 10 stehov a zotavenie trvajúce približne dva mesiace,“ hovorí o pôvodnom očakávaní Mgr. Emília Matiašová.

To, že bola operovaná inou metódou, sa dozvedela až po zákroku. „Bola som veľmi milo prekvapená, keď som pri prvej kontrole zbadala namiesto dlhej jazvy iba 4 malé dierky, ktoré už o pár týždňov nebolo takmer vidieť,“ poznamenáva s tým, že palec bol zarovnaný a čo bolo najlepšie, prebehlo to úplne bezbolestne. Aj lieky proti bolesti brala iba jeden deň, aj to iba preventívne. S pánom primárom už konzultovala rovnaký nález aj na druhej nohe. (red)

Foto: Nemocnica AGEL Košice-Šaca

Jedna krajšia ako druhá [↗](#)

📅 29. 2. 2024, Zdroj: **Plus 7 dní**, Strany: 16, 17, Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 219 000 GRP: 4,87 OTS: 0,05 AVE: 1554 EUR

Orchidey môžete nájsť v každom biotope na zemi s výnimkou ľadovcov. Aby ste však za exotickými druhmi nemuseli ísť ďaleko, stačí zájsť do Botanickej záhrady **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Do konca druhej marcovej nedele tam môžete vidieť viac ako 700 krásnych rastlín na výstave Orchidey – skvosty v ríši rastlín. Že ide skutočne o skvosty, potvrdzuje riaditeľ Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach Pavol Mártonfi: „Medzi výnimočné epifytické orchidey, zastúpené aj u nás na výstave, patria rastliny rodu Vanda. Pochádzajú z juhovýchodnej Indie až južnej Číny a zaujmú svojím sfarbením v rôznych odtieňoch modrej a purpurovej s tmavšou mozaikovitou kresbou.“ Okrem pestrosti farieb a veľkosti kvetov očarí vôňa. „Jednou z orchideí, ktorej sladká vôňa pripomína zmes púdro a ruží, je *Pescatoria dayana*. Ide o epifytickú orchideu pochádzajúcu z vlhkých tropických oblastí Panamy, Ekvádora a Kolumbie,“ dopĺňa Mártonfi.

FOTO: TASR FOTO: TASR

Študenti musia ukázať, že sú lepší ako počítač. Majú záverečné práce v ére umelej inteligencie zmysel?

📅 29. 2. 2024, 4:00, Zdroj: aktuality.sk , Vydavateľ: Ringier Slovakia Media s.r.o., Autor: Ivana Zemaniková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 482 049 GRP: 10,71 OTS: 0,11 AVE: 2384 EUR

Umelá inteligencia mení vysoké školstvo smerom k tomu, aby od študentov vyžadovalo praktické zručnosti a kritické myslenie. Niektoré univerzity sa zamýšľajú nad zmyslom bakalárskych či diplomových prác.

Pre vysoké školy je výzvou, ktorá postupne mení ich charakter výučby a prístup pedagógov k zadávaniu úloh. Hoci v porovnaní so zahraničím zaostávame, aj u nás sa s umelou inteligenciou (AI) v akademickom prostredí počíta.

Príkladom je Univerzita Komenského (UK) v Bratislave, ktorá minulý týždeň vydala špeciálnu smernicu o zapojení umelej inteligencie do vzdelávania. Po jej vzore plánujú ísť aj ďalšie.

V susednom Česku zasa na Vysokej škole ekonomickej v Prahe zrušili bakalárske práce a nahradili ich záverečnými projektmi z jednoduchého dôvodu – študenti pri ich tvorbe až príliš využívali umelú inteligenciu. Slovenská rektorská konferencia (SRK) nevyklučuje, že by mohlo dôjsť k revízii aj u nás.

Školy priznávajú, že majú skúsenosť s opravovaním zadaní, ktoré vypracoval počítač. Omnoho viac tak musia na študentov nazerať v širšom kontexte a poznať úroveň ich vedomostí a schopností.

Želaný posun

Gabriela Pleschová spolu s ďalšími kolegyňami z Centra pedagogickej podpory školí pedagógov na Univerzite Komenského v Bratislave v tom, ako pracovať s nástrojmi umelej inteligencie.

„Naši študenti ich úplne automaticky využívajú a my to nemôžeme ignorovať. Niektorí veľmi šikovne a k zlepšeniu, iní intuitívne a napríklad aj s tým, že vydajú za výsledok svojej práce niečo, čo vôbec nevytvorili,“ vysvetlila.

S takýmito prípadmi sa stretli napríklad na katedre anglistiky a amerikanistiky, kde žiaci odovzdávajú textové výstupy v angličtine. Práve v tomto jazyku fungujú rôzne textové nástroje umelej inteligencie dlhšie a lepšie ako napríklad v slovenčine. Aj tá sa však postupne zlepšuje.

V prípade akýchkoľvek zadaní či dokonca záverečných prác vidí odborníčka priestor na posun, ktorý jednoducho treba na našich vysokých školách urobiť – dbať na praktickosť a najmä na to, že študent príde s niečím novým a bude v bakalárskej či diplomovej práci rozoberať problém, ktorý nie je vyriešený.

„Umelá inteligencia nás tlačí správnym smerom – študenti musia preukázať schopnosti vyššieho myslenia. Práve to nás totiž odlišuje od umelej inteligencie,“ zdôraznila.

Ak sa totiž študenti, ale aj učitelia či iní ľudia nebudú o to snažiť, môže nastať situácia, že ich umelá inteligencia jednoducho nahradí.

„Dôležitá je pridaná hodnota, ktorú viete danému výstupu dať. Umelá inteligencia môže byť nápomocná, využívať ju môžu aj učitelia pri výučbe – napríklad pri hľadaní inšpirácií. Treba však dodržiavať etické zásady,“ doplnila Gabriela Pleschová s tým, že aj na to majú slúžiť rôzne usmernenia.

Podľa prorektorky pre vzdelávanie a sociálne veci na UK Evy Viglašovej mnohé záverečné práce strácajú v súčasnom nastavení systému význam a relevanciu. Zmena ich nastavenia je veľkým krokom pre vysokoškolské prostredie a vyžaduje si rozsiahlejšiu diskusiu a tiež prípadnú zmenu vysokoškolskej legislatívy.

Zbytočné práce pre lekárov

Podobne ako Univerzita Komenského v Bratislave, aj iné vysoké školy majú skúsenosť s umelou inteligenciou.

Podľa hovorkyne Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach Laury Hoľanovej je využívanie umelej inteligencie pri písaní záverečných prác u nich realitou. Školy by ju teda nemali zakazovať, ale skôr by mali študentov učiť pracovať s ňou v súlade s morálnymi, etickými a právnymi zásadami. Vedenie univerzity momentálne tiež pracuje na novej smernici.

„Špecificky v prípade štúdia všeobecného a zubného lekárstva zastávame názor, že je na mieste prijať nariadenie o zrušení diplomových prác, resp. o ich prevedení medzi nepovinne voliteľné predmety – obdobne ako v Českej republike. Písanie diplomových prác v medicíne – zjednodušene povedané – skrúcaje čas, ktorý by študent mohol stráviť s pacientom,“ doplnila k otázke o prípadnom rušení záverečných prác.

Prax neoklamú

Prijať vlastnú smernicu o umelej inteligencii plánuje v najbližšom období aj Slovenská technická univerzita (STU). Tá by mala podľa hovorca Juraja Rybanského upraviť aj postupy prípadného odhalenia neetického a nedovoleného využitia tejto technológie.

„Umelá inteligencia prináša študentom (rovnako aj všetkým iným ľuďom) efektívne metódy spracovania informácií. Ak ju používajú ako nástroj spracovania dát/informácií pre svoju prácu, aby sa dopracovali k vlastným pôvodným výsledkom, je to v poriadku. Jej použitie na využívanie myšlienok a výsledkov iných autorov bez korektného citovania zdrojov alebo na strojové generovanie výstupov rôzneho typu, ako sú texty, programy, obraz a podobne, by sa však dotýkalo etických princípov,“ uviedol.

STU ako technická univerzita primárne nepracuje s textom, ale najmä s výpočtami, dizajnom a praktickým využitím teoretických poznatkov. Ak by aj študent podľa hovorca pri zadaní využil umelú inteligenciu bez toho, aby pochopil a ovládal učivo a jeho využitie, pri skúške by ho to „dobešlo“, keďže tam už nástroj použiť nemôže.

Rovnako praktické sú na škole aj záverečné práce, ktorých súčasťou sú projekty, analýzy či návrhy založené na výskume, meraniach, výpočtoch alebo modeloch.

Je to o individuálnom prístupe

Na Ekonomickej univerzite v Bratislave (EUBA) kontrolujú všetky zadania a seminárne práce špeciálnym systémom Turnitin, ktorého úlohou je porovnať ho s inými dostupnými prácami v databáze. Má tiež nástroj, ktorý dokáže identifikovať texty vytvorené umelou inteligenciou.

„Najviac sa však spoliehame na individuálny prístup učiteľov k študentom, ktorí na základe predchádzajúcich interakcií dokážu odhadnúť možnosti študenta najmä pri písaní záverečných prác,“ spresnil hovorca Miroslav Horňák.

Umelú inteligenciu na univerzite nezatracujú. Práve naopak, študentov aj učiteľov školia, aby vedeli efektívne zadávať príkazy do nástrojov ako Chat GPT, no najmä aby vedeli získané odpovede kriticky vyhodnotiť a overiť ich pravdivosť z viacerých zdrojov.

Bakalárske práce škola rušiť neplánuje. Zameriava sa skôr na to, aby zadania nútili študentov priniesť niečo nové. To totiž podľa Miroslava Horňáka umelá inteligencia nedokáže.

Ako plagiát

Dlhodobo diskutujú o využívaní nástrojov umelej inteligencie v rámci vzdelávania a vedeckovýskumnej činnosti aj na Žilinskej univerzite. Podľa hovorkyne Adriany Valentovičovej vedomosť o tom, že by študentom vypracovávali tieto výdobytky záverečné práce, zatiaľ nemajú.

„Semestrálne i záverečné práce sú spojené s ich prezentáciou a následnou diskusiou, ktoré môžu odhaliť to, že študent s danou prácou nie je stotožnený, a okrem toho práca je podozrivo stopercentná, čo sa týka pravopisu, slovosledu i použitých termínov a pojmov. Zároveň využívame antiplagiátorskú kontrolu odevzdej.cz – systém na odhaľovanie plagiátov v seminárnych a iných prácach,“ vysvetlila.

Ak má učiteľ akékoľvek podozrenie, má podľa hovorkyne postupovať tak ako v prípade podozrenia na plagiátorstvo. Momentálne škola nemá stanovené žiadne okolnosti, pri ktorých môžu študenti využívať umelú inteligenciu, ktorá by nahradila ich kompetentnosť. Umelá inteligencia je využívaná v rámci niektorých predmetov ako nástroj podpory rozhodovania.

Iba s ňou začíname

Článok o tom, že používanie generátorov textov bez ich citovania je neetické a je porušením akademickej integrity, zaradila do študijného poriadku aj Prešovská univerzita (PU) v Prešove. Momentálne pripravujú aj usmernenie k citovaniu.

„Nielen študenti, ale aj pedagógovia využívajú nástroje AI vo výučbe. Podobne ako pri využívaní iných zdrojov nachádzame aktívne, zmysluplné využitie, ale i to, ktoré má znaky plagiátorstva,“ poznamenáva prorektorka pre vzdelávanie Ivana Cimermanová.

Aj preto treba umelú inteligenciu integrovať do vzdelávania a poukazovať na jej benefity i hrozby.

„Sme vo fáze, keď sa učíme, ako využívať a ako citovať nástroje AI. Práve preto považujeme za dôležité usmerňovanie študentov, ako pracovať s dátami, ako ich vyhľadávať, verifikovať a ako citovať,“ doplnila.

Aktuálne podľa prorektorky prebieha diskusia, ktorá by mohla priniesť zmenu v bakalárskych prácach. Tie však upravuje zákon.

„Myslím, že viaceré študijné programy by prehodnotili zaradenie bakalárskej práce do študijného programu a nahradili ho iným typom prezentácie, ako je napr. portfólio v nadväznosti na charakter a obsah študijného programu a profilu absolventa,“ spresnila.

Návrh pre ministerstvo školstva

O umelej inteligencii sa diskutuje aj v rámci Slovenskej rektorskej konferencie (SRK), ktorá sa priamo zúčastňuje aj na legislatívnych procesoch týkajúcich sa vysokých škôl. Momentálne podľa prezidenta Vladimíra Hiadlovského uvažujú o tom, že ministerstvu školstva predložia podnet, ktorý by sa týkal návrhu na úpravu ustanovení vysokoškolského zákona vo vzťahu k záverečným prácam.

„Umelá inteligencia prináša pre študentov vysokých škôl nielen výhody, ale aj určité riziká spojené napríklad s akademickými podvodmi. Je preto dôležité, aby vedenia vysokých škôl, pedagógovia, ale aj tvorcovia politik vstúpili do procesu hneď na začiatku a usmerňovali využívanie UI na všetky účely na vysokých školách a posilňovali akademickú integritu,“ poznamenal.

Ako príklad uviedol Univerzitu Komenského v Bratislave, ale aj Fakultu masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, ktorá už šôr vydala príručku určenú na prácu s ChatGPT. **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** je zasa členom konzorcia projektu AI-BOOST – Umelá inteligencia pre lepšie príležitosti a vedecký pokrok smerom k dôveryhodnému a na človeka orientovanému digitálnemu prostrediu.

Využívanie umelej inteligencie by malo mať podľa prezidenta SRK svoje limity a podmienkou musí byť bezpečnosť užívateľov. Existujú indície, podľa ktorých ju študenti skutočne využívajú. Problém nastáva, ak napríklad napíšu svoju záverečnú prácu prevažne pomocou umelej inteligencie.

„Takéto konanie vnímame ako podvádzanie, ktoré by mal dokázať odhaliť školiteľ/vedúci práce počas konzultačných hodín, ak sa študentovi dostatočne venuje a pozná jeho vyjadrovacie schopnosti. Pri malých študijných odboroch by to nemal byť problém. Iná situácia je pri študijných odboroch, v ktorých z kapacitných dôvodov nedokáže školiteľ venovať každému jednému študentovi dostatok času,“ dodal.

Hoci sa veľa hovorí o zneužívaní týchto nástrojov, prax podľa Vladimíra Hiadlovského ukazuje aj množstvo pozitívnych spôsobov ich využitia – v medicíne či doprave, ale aj vo vzdelávaní, kde môže byť inováciou postupov a výučby či učenia sa.

Tento článok vznikol vďaka tomu, že ste nás podporili predplatným Aktuality Navyše. Ďakujeme.

Autor: Ivana Zemaníková